

Att samarbeta pedagogiskt över språkgränserna

Utarbetande av SPL-gemensam fördjupnings-
kurs (15 hp), litterär inriktning, genus

Chloé Avril och Sara Ehrling

Institutionen för språk och litteraturer

PEDAGOGISK UTVECKLING OCH INTERAKTIVT LÄRANDE (PIL)
GÖTEBORGS UNIVERSITET
PIL-RAPPORT 2013:01

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITET,
PEDAGOGISK UTVECKLING OCH INTERAKTIVT LÄRANDE (PIL).

PIL-RAPPORT 2013:01

Att samarbeta pedagogiskt över språkgränserna

Utarbetande av SPL-gemensam fördjupningskurs
(15 hp), litterär inriktning, genus

Chloé Avril och Sara Ehrling
Institutionen för språk och litteraturer

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/>

PIL-rapport: 2013:01

Utgivningsdatum: 2013-01-28

Titel: Att samarbeta pedagogiskt över språkgränserna: Utarbetande av SPL-gemensam fördjupningskurs (15 hp), litterär inriktning, genus

Författare: Chloé Avril och Sara Ehrling

Utgivare: Göteborgs universitet, Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL), Västra hamngatan 25, Box 300, SE 405 30 Göteborg

<http://www.pil.gu.se/rapporter> + <http://hdl.handle.net/2077/32056>

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	7
Bakgrund	9
Institutionssammanslagning	9
Genus som kunskapsområde vid GU och vid SPL	9
Tematiskt kitt för pedagogisk samverkan	10
Syfte	10
Kvalitetsförbättringar	10
Studentfokus - breddat kursutbud, generiska kompetenser, bildning	10
Lärfokus - Pedagogisk kompetensutveckling, integrerade ämnesmiljöer	11
Metod	11
Lärlag	11
Co-teaching	11
Resultat	12
Kursutveckling	12
Kursplanarbete	12
Kursplaner och kursguider	13
Administrativ samverkan och organisatoriska utmaningar	15
Pedagogiska erfarenheter	17
Samarbete inom lärlaget, <i>co-teaching</i> och <i>peer-coaching</i>	17
Kursutveckling i samband med co-teaching	18
Studenterfarenheter	19
Bildning och breddning	19
Diskussion	20
Framtidsvisioner	20
Kursernas framtid	20
Bildningsperspektivet - Vision 2020	21
Sammanfattning och slutsatser	22
Slutord	23
Referenser	24
Bilageförteckning	
Bilaga 1. Kursplan SPL131	
Bilaga 2. Kursplan SPL132	
Bilaga 3. Kursguide SPL131	
Bilaga 4. Kursguide SPL132	

Sammanfattning

Inom ramen för detta projekt har två tvärspråkliga kurser med inriktning mot litteratur och genus skapats, SPL 131 och SPL132. Vi ville genom projektet samla den pedagogiska och ämnesmässiga kompetens kring genusfrågor som redan fanns inom olika språkämnen. Detta skulle gynna både studenter och lärare. Studenterna skulle erbjudas ett ökat kursutbud och lärarna skulle få möjlighet att lära av varandra och dela pedagogiska och teoretiska erfarenheter i ett nybildat, tvärspråkligt lärarlag.

Projektiden föddes 2009 när flera språkinstitutioner slogs samman till en, Institutionen för Språk och Litteraturer (SPL). Sammanslagningen gjorde det lättare att samarbeta över ämnesgränserna. Likväl kvarstod utmaningen att balansera de vidgade perspektiv som samarbetet mellan olika språk kan innebära mot en fortsatt god specialisering för studenterna inom de olika språken. Vi har inom de kurser som skapats försökt ta oss an denna utmaning på ett nytänkande sätt. Samverkan har utgått från ett gemensamt tema, ”genus”, och lärarlaget har arbetat aktivt med såväl co-teaching som peer-coaching. Studenternas perspektiv och bildning har vidgats. Kurserna har på ett unikt sätt kombinerat språkspecifik färdighetsträning med språkområdesövergripande undervisning och samtal kring samspelen mellan litteratur, språk och kulturell kontext genom tiderna.

Nyckelord: co-teaching, peer-coaching, ämnesövergripande, språkgemensam, språkområdesövergripande, tvärspråklig, språkstudier, tematisk samverkan, genus

Inledning

Följande rapport kan förhoppningsvis fungera som inspirationskälla för dig som vill arbeta med att utveckla ämnesövergripande och/eller språkområdesövergripande kurser. Vi hoppas och tror att fler kurser av det slag som vi arbetat fram kommer att utvecklas så småningom. Ämnesövergripande och språkområdesövergripande kurser utgör nämligen, menar vi, ett viktigt komplement till traditionella ämnesspecifika kurser på universitets- och högskolenivå. Skälen för detta är flera, och vi kommer efterhand i rapporten att redogöra för några.

Många av de kurser som utvecklas framöver kommer sannolikt, i likhet med de kurser som tagits fram inom detta projekt, att kretsa kring ett kursgemensamt tema. Det tematiska kitt som höll samman vårt projekt var "genus". Utöver att detta tema har en stark historisk och lokal förankring i Göteborg, så fungerade det som en bra tematisk mötesplats eftersom det var något som alla hade erfarenhet av. Skildringar av och teorier kring "genus" finns också i litteratur från olika språkområden. Trots temats universalitet så ter det sig emellertid olika i olika kulturella kontexter. Detta gör att det finns något att mötas och diskutera kring. Temat öppnar härigenom upp för ämnesmässig korsbefruktnings och jämförelser mellan olika geografiska, historiska och sociala kontexter. Säkert finns det fler teman med liknande egenskaper. Sådana teman lämpar sig väl som utgångspunkter för nya språkområdesövergripande kurser.

Vi hoppas att flera lärare kan beredas de resurser som vi haft för kursutveckling och samarbete över språkgränserna. Att erbjuda tillräckliga resurser kräver dock även framöver riktade satsningar från fakultets- eller universitetsgemensamt håll. Samarbete över ämnesgränser generellt är någonting som tar tid och kräver en aktiv insats från var och en. Man måste acceptera de olika traditioner som finns, men också skapa förutsättningar för att kunna ändra sin pedagogiska praktik. När det gäller samarbete mellan språkämnen är utmaningarna ännu större. I sådana samarbeten måste man nämligen också finna en balans mellan språkspecifika och språkområdesövergripande moment. Som vi kommer att redogöra vidare för i denna rapport, så öppnar det emellertid för en mycket givande utveckling när man lyckas.

Projektledare för projektet har varit:

- Chloé Avril, Institutionen för språk och litteraturer, engelska
- Sara Ehrling, Institutionen för språk och litteraturer, latin

Lärlärlaget har dessutom bestått av

- Andrea Castro, Institutionen för språk och litteraturer, spanska
- Britt-Marie Karlsson, Institutionen för språk och litteraturer, franska
- Eva Ahlstedt, Institutionen för språk och litteraturer, franska
- Petra Platen, Institutionen för språk och litteraturer, tyska

Bakgrund

Institutionssammanslagning

Vid årsskiftet 2008-2009 genomfördes en genomgripande omorganisation vid Humanistiska fakulteten vid Göteborgs universitet. Denna omorganisation medförde bland annat att samtliga språkämnen vid universitetet (utom svenska och nordiska språk) samlades vid en och samma institution, Institutionen för Språk och Litteraturer (SPL). Vid SPL bedrevs vid projektets början undervisning i inte mindre än 24 olika språk. Denna mångfald innebär naturligtvis stora möjligheter, i den mån de olika språkämnena kan belysa och för studenterna tydliggöra såväl språkliga som kulturella och litterära likheter och skillnader sinsemellan. Samtidigt innebär sammanslagningen av ämnen från det som tidigare var ett stort antal olika institutioner en organisatorisk och i viss mån kulturell utmaning, då varje ämne utarbetat sina egna traditioner och utbildningspraxis.

Alltsedan institutionssammanslagningen har det bedrivits ett omfattande arbete inom SPL med att samordna utbildningarna vid institutionen. Diskussioner har också förts kring hur de olika språkämnena kan berika varandra samt hur samarbete mellan ämnena kan tydliggöras i uppläggning av program mål och kursmål. Detta har bland annat resulterat i ett nytt gemensamt internationellt språkprogram (vari kurser från olika språkämnena kombineras) som mottog sina första studenter höstterminen 2012. Även inom de olika språkämnena bedrivs intensivt utvecklingsarbete. Inom institutionen förs alltså diskussioner på flera nivåer kring vilka lärandemål som språkstudierna kan/bör leda fram till och hur dessa skall realiseras i kurs- och programplaner på olika nivåer.

Efter att ha beviljats projektmedel från PIL har vi kunnat medverka aktivt i detta organisatoriska och pedagogiska utvecklingsarbete.

Genus som kunskapsområde vid GU och vid SPL

Något som kan underlätta studenters och lärares möten över språkgränserna är att hitta ett gemensamt tema som öppnar för en fruktbar korsbefruktnings mellan olika litterära traditioner. Genus blev temat i vårt projekt.

Genus har länge varit ett prioriterat område inom högre utbildning nationellt. Dessutom är genus sedan många år ett starkt område vid Göteborgs universitet, exempelvis grundades Kvinnsam, som är det nationella biblioteket för genusforskning, år 1958 vid just detta universitet. Göteborgs universitet har också nyligen fått ett nytt centrum för genusforskning (GIG). Detta invigdes 2012. Göteborg är vidare hem för det nationella sekretariatet för genusforskning. Genus är inte bara ett starkt område inom Göteborgs universitet generellt. Det är också ett område i vilket många lärare-forskare vid Institutionen för Språk och Litteraturer har hög kompetens.

Tematiskt kitt för pedagogisk samverkan

Av dessa anledningar ansåg vi att ett genusperspektiv på litteratur skulle kunna utgöra ett fruktbart tematiskt kitt för pedagogisk samverkan. Vi föreslog därför att en profil för nya språkövergripande fördjupningskurser vid SPL skulle kunna vara just genus.

En annan anledning till att vi valde genus som tematiskt kitt för samverkan är att genus är ett universellt tema som berör alla, men som också är situerat. Att temat är situerat innebär att det ter sig olika i olika kulturella kontexter. Det skulle därför vara möjligt för oss att både belysa likheter och skillnader när det gäller hur genusfrågor har gestaltats i litteraturen inom ett flertal olika språkområden och under olika tidsepoker. Genus är kort sagt en tematisk mötespunkt som öppnar upp för diskussion och korsbefruktnings och som både förenar och skiljer de språk- och ämnestraditioner som idag ryms inom institutionen.

Syfte

Kvalitetsförbättringar

Projektets övergripande syfte var att öka kvaliteten på den undervisning som bedrivs vid SPL. Kvalitetsförbättringar skulle åstadkommas genom ökad samverkan ämnena emellan och genom att inom kursernas ram bereda möjlighet för såväl lärare som studenter från olika ämnen att mötas och arbeta kring ett gemensamt angeläget tema.

Studentfokus - breddat kursutbud, generiska kompetenser, bildning

För studenten skulle en språklig utbildning med fokus på litteratur och genus vara attraktiv, eftersom en sådan utbildning har goda möjligheter att ge de generiska kompetenser som tycks nödvändiga i ett modernt samhälle som präglas av kulturell och språklig mångfald och mobilitet. De generiska kompetenser vi avser är en kombination av kunskaper i respektive språk och av förmåga att identifiera, formulera och analysera relevanta frågeställningar inom området litteratur och genus. Vidare kan intersektionella aspekter såsom klass, etnicitet och sexuell läggning belysas och problematiseras utifrån ett genusperspektiv. Detta innebär ett ökat fokus inom utbildningen på socialt hållbar utveckling. Även detta såg vi som en tydlig kvalitetsförbättring på institutions- och ämnesnivå, en förbättring som är i linje med Göteborgs universitets generella satsning på att främja arbetet med hållbar utveckling.

Härutöver skulle finnas en stark bildningsaspekt inom de kurser som utvecklades inom projektet. Samtidigt som studenter bereddes möjlighet att fördjupa studiet av det egna språkämnet och den kultur man sedan tidigare studerat, så skulle möjlighet också ges att bilda sig inom ett givet tema och förstå detta utifrån olika språkliga och kulturella kontexter. På så sätt skulle även förståelsen av det egna ämnets plats i ett större sammanhang fördjupas.

Vi avsåg vidare att inom kurserna betona det historiska perspektivet, och att bereda studenter och kollegor möjlighet att arbeta med texter och teorier som på olika sätt legat till grund för de texter och teorier som är rykande aktuella idag. Genom att vid sidan av de

språkliga och kulturella aspekterna även anlägga ett historiskt perspektiv på de studerade texterna ville vi också öka förståelsen för de processer som legat till grund för dagens diskurser kring genus.

Läraryfokus - Pedagogisk kompetensutveckling, integrerade ämnesmiljöer

Projektet riktade sig även till lärarna vid institutionen. Många lärare vid institutionen hade förvisso redan gedigna kunskaper inom såväl sina respektive språk som inom litteratur och genus; detta är också ett skäl som talar för att en kombinerad utbildning inom språk, litteratur och genus bör rymmas just inom SPL. Likväl, för att kunna genomföra en språkutbildning av hög kvalitet med inriktning mot litteratur och genus, så krävs en omfattande samverkan över ämnesgränserna.

Det ämnesövergripande arbetssättet förutsågs innebära en pedagogisk kompetensutveckling för de samverkande lärarna och därmed en kvalitetsförbättring för institutionen i sin helhet. Det nya arbetssättet avsågs också innebära en ökad integrering ämnena emellan, vilket torde stärka såväl den pedagogiska som i förlängningen också den vetenskapliga miljön vid institutionen och universitetet i stort.

Metod

Lärarylag

Från att tidigare ha undervisat enbart (eller nästan enbart) studenter i det egna språkämnets förväntades nu lärarna undervisa studenter som i första hand läste diverse andra språk. Därvid kom utbildningens fokus delvis att förflyttas från det egna språket till litteratur och genus ur ett betydligt vidare perspektiv. Vid sidan av insikt i genusteoretiska begrepp och perspektiv så kräver ett brett genusperspektiv god insyn i de övriga språkämnen som ingår i samarbetet. För att möjliggöra samverkan över ämnesgränserna kring SPL-gemensamma fördjupningskurser krävdes att *ett specifikt lärarylag bestående av lärare från olika språkämnen inrättades*. Detta lärarylag skulle utforma, planera och genomföra kurserna tillsammans.

Första gången kurserna gavs skulle samtliga medverkande lärare enligt sina tjänsteplaner beredas möjlighet att följa och kommentera/utvärdera varandras undervisning. Detta i utvärderande och utprovande syfte. Tid skulle också finnas avsatt för gemensam reflektion och pedagogisk samt ämnesmässig återkoppling till kollegor. Härigenom skulle ramfaktorer skapas som möjliggjorde pedagogisk samverkan och dialogisk utveckling genom pedagogiskt teamarbete.

Co-teaching

Vi var tidigt inspirerade av dialogiskt och socialkonstruktivistiskt inriktade pedagoger. De undervisningsideal som projekt och kurser genomsyras av kan beskrivas med ledorden dialog och samverkan. Däremot var vi ursprungligen mindre medvetna om att det praktiska handlings sätt, den 'metod' om man så vill, som för oss blev den naturliga följden av detta förhållningssätt kan beskrivas som en form av co-teaching.

Här är några av de sätt vi har arbetat på som kan rubriceras co-teaching:

- Såväl projektledarna som hela lärarlaget har varit med och planerat och genomfört kurserna och vi har delat ansvaret oss emellan
- Vi började från en gemensam ståndpunkt som var att vi alla var ense om att genus är ett fruktbart kitt för samverkan och vad detta betydde i praktiken
- Vi också hade insikten att var och en av oss har unika och kompletterande kunskaper, både kring temat och pedagogiskt som vi kunde dra fördel av
- Vi var alla lyhörda för varandras åsikter
- Vi upplevde en stor jämlikhet i gruppen, där vi alla stöttade varandra. En aspekt av detta är peer coaching. Hur vi arbetat med peer coaching kommer att beskrivas närmare under rubriken 'Resultat'

Det är viktigt att betona att den pedagogiska metod vi arbetat med inom projektet har utvecklats som en naturlig konsekvens av de medverkandes nyfikenhet och intresse av att verka tillsammans kring ett gemensamt tema.

Resultat

Arbetet med projektet påbörjades i mars 2011 och pågick i drygt ett och ett halvt år. Slutdatum var planerat till juni 2012 men fick skjutas upp ett halvår, främst på grund av organisatoriska och administrativa svårigheter. Nedan kommer vi att ta upp projektets resultat under följande större rubriker: Kursutveckling, Administrativ samverkan och organisatoriska utmaningar, Pedagogiska erfarenheter och Studenterfarenheter.

Kursutveckling

Kursplanearbete

Vi projektledare hade det huvudsakliga ansvaret för att utforma kursplaner. Vi valde att ta den arbetsuppgiften eftersom den krävde en del kompromissande och hänsynstagande även till andra faktorer än de som framkom i våra diskussioner med kollegorna i lärarlaget och deras ämnesgrupper. Inför arbetet inhämtade vi noga lärarlagets synpunkter och samtalade också tillsammans på ett djupare plan kring vilka förväntningar vi hade både på samarbetet oss emellan och framför allt kring vilken pedagogisk grundsyn de olika deltagarna ville skulle genomsyra arbetet med studentgruppen. Vi ägnade en hel del tid åt detta och enades om att vi ville att arbetet skulle karaktäriseras av ömsesidig respekt för såväl kollegors som studenters erfarenheter. Vi strävade efter att alla röster skulle få komma till tals, och talade också om hur lärarnas inbördes samverkan och förhållningssätt skulle kunna fungera som modell även för studenternas samarbete. Inom temat, genus, hade vi också en del olika erfarenheter och våra teoretiska grundsyner var, och är, inte helt samstämmiga. Detta ser vi som positivt och något som har berikat diskussionerna såväl inom som utanför klassrummet. Vi enades vidare om att kursplanerna behövde utformas på ett sätt som understödde dialogiskt lärande.

Vidare diskuterade vi hur man på olika sätt rent praktiskt skulle kunna öva såväl språklig förmåga inom studenternas olika målspråk som även teoretisk och litterär analys på ett bredare urval av texter. Detta är på många sätt en svår nöt att knäcka. Å ena sidan vill vi ha ämnesmässigt djup och språkfärdighetsövning, å andra sidan är kursernas mervärde just det bredare perspektivet. I synnerhet om kurserna skulle inordnas inom de samverkande språkämnenas ordinarie kursutbud så är språkfärdighetsträning och kulturell fördjupning inom studentens målspråk central. Kraven på språkspecifik språkfärdighetsövning komplicerar samverkan mellan olika språkämnen i jämförelse med annan ämnesövergripande samverkan.

Den exakta kursplaneutformningen överläts sedan åt oss projektledare i samråd med institutionens ledning för grundutbildning. Där kom man fram till att den möjliga vägen i dagsläget var att utforma kurserna som institutionsgemensamma med förkunskapskrav 60 hp eller motsvarande i något av de samverkande språkämnen (engelska, franska, latin, tyska och spanska).

Kursplaner och kursguider

Projektet har resulterat i två nya språkområdesövergripande kurser. Dessa är "SPL131, Litteratur från olika språkområden, tema genus, 7,5 hp" och "SPL132, Teoretiska och metodiska perspektiv från olika språkområden, tema genus, 7,5 hp". Både kurserna har genomförts en gång vardera under höstterminen 2012.

Som redan nämnts ville vi genom kurserna möjliggöra för studenterna både att öva sina respektive målspråk och att öka det dialogiska perspektivet i sitt lärande genom kursernas komparativa ansats. Målet var att det specifika tillsammans med det komparativa och dialogiska skulle tillföra kurserna ett mervärde. Hur vi har löst avvägningen mellan de språkspecifika och de dialogiska inslagen framkommer i kursplanerna för SPL 131 och 132. Dessa återfinns som bilagor 1 och 2 i slutet av denna rapport.

I kursplanen för SPL131 framställs kursinnehållet på följande sätt:

Kursen är tvärspråklig (engelska, franska, latin, spanska, tyska) och innehåller såväl språkområdesövergripande som språkspecifika moment. Kursen ger övning i analys av skönlitterära texter från olika språkområden med fokus på genus. Studenterna läser texterna på originalspråk i de fall detta sammanfaller med deras målspråk. Övriga texter studeras i översättning. Texterna som studeras på originalspråk behandlas dels språkspecifikt varvid språkfärdigheten i aktuellt målspråk tränas i samband med textanalys; dels i språkområdesövergripande grupper varvid frågor kring översättningsproblematik och liknande behandlas. I såväl de språkspecifika som de språkområdesövergripande momenten diskuteras texternas likheter och särskilda drag utifrån genusperspektiv och med utgångspunkt i geografiska, språkliga och kulturella aspekter.

I praktiken har detta inneburit att merparten av seminarierna (10 stycken) ägde rum i en språkområdesövergripande grupp. Språkfärdigheten tränades dels genom examinationsuppgiften som skrevs på målspråket, dels genom ett slutseminarium där studenternas uppgifter diskuterades på det specifika språket.

Nedan kommer vi mer detaljerat att redogöra för innehållet i och upplägget av båda kurserna. Upplägg och innehåll tydliggjordes före kursstart för studenterna med hjälp av skriftliga kursguider, se bilaga 3 och 4.

SPL131, Litteratur från olika språkområden, tema genus, 7,5 hp

För att öka möjligheterna att anlägga ett historiskt perspektiv och öka studenternas förståelse för sambandet mellan tid, plats och kulturella uttryck bestämde vi oss för att behandla litteraturen i kronologisk ordning vid kursens gemensamma seminarier. I vår framställning av de olika sätt på vilka genusförhållanden tagit sig uttryck i kultur och litteratur tog vi avstamp i antika Rom där flera texter diskuterades i sina kontexter under två seminarier. Vi gick vidare till medeltida Frankrike och den spanska Guldåldern varvid även koloniala förhållanden belystes. Innan vi började med de mer samtida texterna diskuterade vi de genusfrågor som var relevanta i 1800-talets USA och Tyskland samt hur dessa hänger ihop med andra aspekter såsom klass, etnicitet och 'ras'. De fyra sista seminarierna ägnade vi åt att behandla moderna litterära texter från 1900- och 2000-talets Tyskland, Frankrike, Latinamerika och England i relation till dagsaktuella frågor kring genus och möjligheten att komma bortom det. Vilka texter och frågor behandlades i varje seminarium framkommer i bilaga 3.

Det jämförande perspektivet låg i fokus för den slutexaminerande uppsats som studenterna skrev. Denna uppsats skrev studenterna på sitt målspråk. De fick för uppsatsen välja mellan tre övergripande frågor som delades ut i slutet av kursen. Utifrån den fråga de valt fick de diskutera och jämföra minst två olika texter från olika språkområden och/eller epoker som behandlats under kursen. Själva slutseminariet ägde rum i språkspecifika grupper där alla studenters papers diskuterades på ett sätt som kan beskrivas som en 'mini-opposition', varje student ansvarade alltså för att opponera muntligt på en annan students arbete. Härigenom tränades studenterna inför större uppsatsuppgifter och oppositioner respektive försvar.

Jämförandeperspektivet kom i fokus även under slutseminarierna, samtidigt som det språkspecifika bejakades genom att läraren lyfte språkspecifika frågor och terminologi. Genom den dubbla examinationsformen (uppsats och opposition-försvar) kunde språkfärdigheten tränas både muntligt och skriftligt. Såväl aktivt deltagande i språkövergripande seminarier, uppsats och muntlig insats på det språkspecifika seminariet vägdes samman i kursens slutbedömning, där betygen U, G, och VG kunde ges.

SPL132, Teoretiska och metodiska perspektiv från olika språkområden, tema genus

Den andra kursen utformades så att den belyste frågor om kön och genus ur en mer teoretisk synvinkel. För att öka sammanhållningen i denna kurs beslutade vi i lärarlaget att fo-

kusera på främst två teman som skulle belysas från olika perspektiv i de fyra språkområden aktuella för kursen (engelsktalande, fransktalande, spansktalande och tysktalande världsdelar). Dessa teman var "att hitta en röst" och "situerade kroppar".

Temat "att hitta en röst" hänsyftar på de sätt som marginaliserade grupper har hittat för att berätta om sig själva och om sina erfarenheter. Det andra temat - "situerade kroppar" - anspelar på vikten av att förstå hur vi alla är situerade historiskt, geografiskt, kulturellt samt socialt och hur detta påverkar både våra perspektiv och våra möjligheter att komma till tals. Teoretiska texter från Frankrike, USA, Indien, Latinamerika och Tyskland togs upp i totalt nio seminarier. Litterära texter användes också för att visa hur teorier kunde användas i praktiken genom att bidra med begrepp som kan möjliggöra olika tolkningar. De specifika texter och frågeställningar som togs upp i varje seminarium visas i kursguiden, som återfinns som rapportens bilaga 4.

I kursen SPL132 sattes fokus mer på jämförandeperspektivet än på att öka språkfärdigheten. Språkfärdigheten tränades ändå genom att slutuppgiften skrevs på målspråket. Slutuppgiften som studenterna fick som en del av examinationen hade som mål att studenterna skulle visa prov på syntetiskt tänkande, dvs. att kunna se och påvisa kopplingar och motsättningar mellan i det här fallet tre texter från olika språkområden. Studenterna fick möjlighet att själva välja vilka texter samt vilken frågeställning de skulle behandla (vi gav dem ändå förslag för att stödja dem). Som en följd av våra erfarenheter från den första kursen beslutade vi oss också för att öka studenternas aktiva insats i kursen genom att som en del av examinationen begära att de skulle lägga ut sina egenutformade diskussionsfrågor i GUL inför varje seminarium.

Administrativ samverkan och organisatoriska utmaningar

Utarbetandet av de båda språkområdesövergripande kurserna förutsatte ett välfungerande pedagogiskt samarbete inom lärolaget, något som vi snart kommer att redogöra närmare för. Utöver samarbete inom lärolaget krävdes emellertid också en stor och komplicerad samverkan med olika administrativa instanser både på institutions- och fakultetsnivå. Vi vill här lyfta några övergripande aspekter som kan vara bra att vara medveten om när man ska börja arbeta över ämnesgränserna, även inom en sammanhållen institution.

Vi har fått starkt stöd från institutionens administration. Såväl studierektorer som studievägledare och annan administrativ personal har alla varit positivt inställda till projektet. De har också insett vilka fördelar som tematiska och språkområdesöverskridande kurser av detta slag tillför såväl studenterna som institutionen i stort. Likväl har projektets största tröghet legat just på den administrativa nivån. Vi möttes på högre nivå av oväntat stora byråkratiska utmaningar som försenade vårt projekt och som också sätter ett frågetecken kring kursernas framtidsutsikter.

Våra svårigheter på den organisatoriska nivån har att göra med att vi behöver passa in nya ämnesövergripande kurser och tankar i etablerade strukturer som är svåra att kringgå. Detta har haft konsekvenser för kursplanearbete, studentrekrytering och finansiering. När det gäller kursplanearbetet låg den första svårigheten i att försöka inordna de nya kurserna i de befintliga utbildningarna inom de olika språkämnen. Tanken var ursprungligen att

möjliggöra för studenterna att tillgodoräkna sig dessa kurser inom respektive språkämne. Härvid fanns dock flera problem som visade sig vara alltför stora för att kunna lösa innan kurserna gavs första gången. Vår tanke var att kurserna skulle kunna modifieras och harmonieras med de samverkande ämnena efterhand, då man sett ett gott resultat i praktiken. Vi kan ge några exempel:

Fördjupningskursen i några ämnen, såsom spanska, består av två block à 15 poäng vardera, någonting som försvårar möjligheten för studenter i spanska att tillgodoräkna sig endast en av kurserna. Ämnen som franska och engelska har moduler om 5 respektive 6 poäng som hade kunnat motsvaras av våra kurser, men det hade krävt viss anpassning. Latinets och tyskans fördjupningskurser har moduler om 7,5 hp, så där vore anpassningen poängmässigt lättare. Ytterligare ett problem, ett svårare sådant, var språkfärdighetsträningen. Trots att kurser som SPL 131 och 132 inkluderar språkfärdighetsträning, så kan de inte göra det i lika hög grad som andra, språkspecifika, moduler i de respektive språkämnenas fördjupningskurser. Vi beslutade därför att kurserna skulle bli fristående, och tills vidare inte kunna tillgodoräknas inom de respektive samverkande ämnena. Man fick skapa en ny gemensam kurskod och huvudområdet lämnades blankt. Arbetet fördröjdes medan dessa och andra tekniska aspekter avvägdes. Granskningen av våra kursplaner, först av institutionens bedömningsgrupp och sedan av fakulteten, tog mycket längre tid än vi hade räknat med. Fördröjningarna innebar att kurserna kunde erbjudas först höstterminen 2012, inte vårterminen 2012 som planerat. Därmed blev också vårt projekt försenat.

Problemen med kursernas relation till huvudområden har också haft påtagliga konsekvenser för studentrekryteringen. Det faktum att kurserna i dagsläget inte kunde inordnas som valbara moduler i de medverkande språkens fördjupningskurser försämrade exempelvis möjligheterna att nå potentiella studenter. I kurskatalogen fick SPL131 och 132 komma sist under en ny rubrik med namnen "Ämnesövergripande kurser - Språk". Att annonsera nya kurser på det sättet var mindre lyckat: Studenterna hade i princip redan behövt känna till att ämnesövergripande kurser i språk skulle erbjudas för att kunna hitta dem. I normalfallet läser studenten annars endast under respektive ämnesrubrik. Det kan säkert vara en av anledningarna till att vi fick ett lågt söktryck inför höstterminen 2012. Medan bättre annonsering i katalogen och på andra ställen fick vänta till inför vårterminen 2013, så tvingades vi snabbt hitta andra lösningar för att försäkra att kurserna skulle kunna ges första gången höstterminen 2012. Dels gjorde vi riktade utskick till institutionens befintliga studenter på fortsättnings- och fördjupningsnivå i samverkande ämnen, dels samarbetade vi tätt med studievägledarna som delade med sig av sina erfarenheter till oss och distribuerade informationsmaterial till intresserade studenter.

Från studievägledarnas håll efterfrågades våra kurser, i synnerhet om vi kunde tänka oss att byta undervisningsspråket för de gemensamma delarna av kursen till engelska. Utbudet av kurser på engelska var annorledes magert både på institutionen och inom fakulteten. Lyckligtvis hade vi i kursplanerna angivit att undervisningsspråket inom de gemensamma kursdelarna kunde vara såväl svenska som engelska. Samtliga medverkande lärare var också beredda att undervisa på engelska. Denna förändring ledde till att vi kunde forma en grupp bestående av Erasmusstudenter som lockades både av det jämförande perspektivet

och av möjligheten att kunna ha undervisning på engelska. Studenterna kom från England, Irland, Tyskland och Österrike. Såväl studenter som lärare kom att uppskatta kurserna i hög grad, se nedan.

Inför vårterminen 2013 annonserade vi kurserna tydligare än tidigare. Vi lämnade informationsmaterial på fler ställen, bland annat på UB och till andra institutioner. Liksom inför höstterminen 2012 gjordes också riktade utskick till studenter på fortsättnings- och fördjupningsnivå inom de samverkande ämnena. Vi arbetade också med annonseringen i katalogen för läsåret 2013-2014. Det beslutades att kurserna där skulle annonseras med så kallade ”blänkare” under vart och ett av de samverkande språken. Dessa ”blänkare” skulle kort beskriva kurserna och hänvisa vidare till rubriken “Ämnesövergripande kurser - Språk”. Resultatet av den bättre annonseringen, och sannolikt även av ett gott rykte som spreds studenter emellan, blev ett betydligt högre söktryck än tidigare.

Trots ett högre söktryck fick vi i mitten av terminen besked om att institutionen dessvärre inte kommer att kunna ge kurserna SPL 131 och 132 vårterminen 2013. Skälet till att kurserna ställs in är ekonomiskt. Dessa ämnesövergripande kurser genererar nämligen inte medel för institutionen i form av helårstudentplatser. Efter att PILs projektmedlen tar slut bedömer man det därför som omöjligt för institutionen att kunna finansiera dessa kurser. I diskussionsdelen kommer vi att presentera vår syn på framtidutsikterna för SPL131 och SPL132. Vi kommer också att diskutera några möjliga lösningar vi ser för att kunna erbjuda kurserna framöver, samt eventuellt också utöka utbudet av detta slags språkområdes- och ämnesövergripande kurser.

Pedagogiska erfarenheter

Samarbete inom lärlärlaget, *co-teaching* och *peer-coaching*

Inför arbetet i projektet hyste vi som projektledare viss oro för att vår juniora status jämfört med övriga medverkande i lärlärlaget skulle kunna innebära hierarkiproblem. Vi är båda disputerade och har en hel del pedagogisk erfarenhet och utbildning. Övriga medverkande i lärlärlaget var professorer, docenter och lektorer med längre erfarenhet. Det visade sig snabbt att vår oro var obefogad. Samarbetet i lärlärlaget har varit gott och jämställt. Ett skäl till detta är förmodligen de medverkandes personligheter. De har alla en prestigelös hållning och hade också sökt sig till projektet drivna av nyfikenhet. Kanske kan det också vara så att just vår juniora status och det faktum att vi alla kom från olika ämnen bidrog till att det inte rådde någon konkurrenssituation oss emellan. Erfarna kollegor har haft lätt att generöst och prestigelöst dela med sig av sina erfarenheter. Framförallt tror vi dock att det goda samarbetet har en mer teoretisk och metodisk förklaring.

Som vi nämnt tidigare, så genomsyrades projektet tidigt av en strävan efter dialog och samverkan: Vi arbetade med *co-teaching* på olika sätt då vi planerade kurserna och delade ansvaret oss emellan; vi var tidigt ense om att genus är ett fruktbart kitt för samverkan och vad detta betydde i praktiken; vi var ense om att var och en av oss har unika och kompletterande kunskaper, både kring temat och pedagogiskt; vi var alla lyhörda för varandras

åsikter. Det rådde också en stor jämlikhet i gruppen och vi stöttade varandra genom strukturerad peer-coaching.

Peer coaching har inom projektet inneburit att vi deltagit aktivt vid varandras seminarier. Efter i stort sett varje seminarium har de deltagande lärarna träffats och gett varandra både ämnesmässig och pedagogisk respons. Detta har inneburit att vi alla alternerat i rollerna som expert - nybörjare; lärare - lärande; givare - mottagare. I diskussionerna i klassrummet har detta även gällt i relation till studenterna och studenterna sinsemellan. På så sätt har vi fungerat som rollmodeller för studenternas samarbete. De alternerande rollerna inom lärarylaget har vidare förstärkt vår insikt i att vi alla har unika och kompletterande kunskaper, såväl ämnesmässigt som i vår förmåga att undervisa, lyssna och ge respons. Vi har härigenom stöttat och utvecklats tillsammans på ett positivt sätt där det ena på ett dynamiskt sätt har lett till det andra. För de medverkande lärarna har detta lett till en social och ämnesmässig förankring som blivit till mervärde för institutionen i stort. Det har även haft viss återverkan på forskningen som kan komma att bedrivas vid institutionen, då uppslag för gemensamma forskningsprojekt väckts.

Det är också viktigt att påpeka att fördelarna från peer-coaching och co-teaching inte enbart kommer lärarna utan också studenterna till godo. Detta är en slutsats som vi drar både från egna erfarenheter och från forskningen kring co-teaching. Villa et al. (2008) ansluter sig till rådande uppfattningar när de skriver att "co-teaching provides a greater opportunity to capitalize on the unique, diverse, and specialized knowledge, skills, and instructional approaches of the co-teachers" (s. 16).

Kursutveckling i samband med co-teaching

Ytterligare en positiv effekt av co-teaching och peer-coaching var att de pedagogiska erfarenheterna från den första kursen snabbt kunde integreras i utformningen och utvecklingen av den andra kursen. Frågor kring vilken form seminarierna skulle ha samt hur bäst man kunde öka studenternas aktiva deltagande i sin egen läroprocess blev centrala i lärarylagets diskussioner. Vi enades om att genomföra några förändringar jämfört med den första kursen. Vi minskade andelen föreläsningstid under seminarierna till förmån för mer diskussion med studenterna kring de teoretiska och litterära texterna. Formen för den löpande examinationen ändrades också så att vi efterfrågade studenternas diskussionsfrågor istället för att själva ställa frågor inför varje seminarium. Vi valde att göra dessa justeringar eftersom vi såg att studenterna lätt blev passiva annars. Deras engagemang i den första kursens slutseminarium, där de själva skulle välja frågeställning och ge feedback till varandra, gjorde att vi insåg att studenterna tålde att vara mer självständiga. Ökade krav på självständighet ledde till en ökad motivation för diskussion samt en större vilja hos studenterna att själva utforska kopplingarna texterna emellan. Vi upplevde också en ökad kvalitet i de frågor som de ställde i slutet av den andra kursen. Detta tyder på att det självständiga utformandet av egna frågeställningar förstärkte studenternas lärande.

Möjligheterna att snabbt integrera erfarenheter från tidigare kurser och kursmoment ökar enligt vår uppfattning avsevärt när man arbetar med co-teaching jämfört med när varje lärare bedriver sin undervisning mera enskilt. Vi menar att denna ökade effektivitet i ut-

vecklingsarbetet kan motivera den synbart högre kostnaden per undervisningstimme. Detta i synnerhet första gången en kurs eller ett kurspaket ges, samt då nya lärare/ämnen kommer in i samarbetet.

Studenterfarenheter

Bildning och breddning

I slutet av varje kurs bad vi studenterna göra en utvärdering (när det gäller kurs 1 både muntligt och skriftligt). De frågor vi ställde i relation till den första kursen (SPL131) berörde kurslitteraturen, undervisningsformen samt deras upplevelse av sammanhållningen mellan kursens olika delar. När det gäller utvärderingen av den andra kursen (SPL132) ville vi också fråga studenterna hur de upplevde nyttan av de diskussionsfrågor som de själva fick formulera inför de olika seminarierna. Vi ställde också frågor i utvärderingarna av båda kurserna kring huruvida de ansåg att den komparativa ansatsen tillförde något extravärde eller ledde till förvirring.

Den feedback vi fick var främst positiv. Studenterna var nöjda med att de fick ta del av andra språkområden och epoker än det egna huvudområdet. De nämnde att de aldrig hade kommit i kontakt med litteratur från det antika Rom eller från medeltidens Frankrike, Spanien och Argentina om det inte varit för denna kurs. De uttryckte att kursen bjöd på mer komplement och variation jämfört med andra kurser de deltagit i och att mångfalden av perspektiv som genomsyrade de olika seminarierna inte fick som resultat att den gemensamma tråden tappades. Tvärtom blev de olika perspektiven till en fördel för att förstå sammanhanget mellan till exempel kulturell kontext och litterärt uttryck när det gäller genusförhållandena. De upplevde också att det rädde en interkulturell dialog studenterna och lärarna emellan som var givande för det lärande klimatet. Vi kan dra slutsatsen att studenterna såg att helheten blev större än summan av de enskilda delarna. Eftersom detta var just det övergripande mål som vi trodde att kurser av detta slag skulle hjälpa oss och studenterna att nå, så blev vi glada över att studenterna också uppfattade det så.

Studenterna pekade också på aspekter som skulle kunna förbättras. De upplevde att de inte fick tillräckligt med tid för att diskutera de enskilda texterna och efterfrågade färre texter per seminarium. Denna kritik var någonting som vi försökte åtgärda redan i den andra kursen genom att ge mer utrymme för diskussion, jämför ovan. Vi valde dock att inte minska antalet texter eftersom den komparativa ansats som vi vill att kurserna ska ha, både geografiskt och historiskt, nödvändiggör att vi behandlar en viss mängd text. En annan förbättring de framförde önskemål om var att vi skulle öka antalet seminarier. Detta ser vi dock som svårt att förändra eftersom vi planerade för så många seminarier som budgeten för en 7,5 poäng kurs möjliggjorde.

Diskussion

Framtidsvisioner

Projektet har varit viktigt i flera avseenden. På det individuella planet har det givit oss som enskilda medverkande lärare och verksamma vid Göteborgs universitet ökad inspiration och kompetens att bedriva undervisning vid vår institution på ett nyskapande sätt som bygger på aktivt samarbete. Projektet har på så sätt lett till en pedagogisk utveckling som gynnar den enskilda läraren men också kollektivet, dvs. hela verksamheten vid institutionen. Denna erfarenhet bär vi med oss oavsett hur just de här kursernas framtid kommer att te sig.

Från studentperspektiv har kurserna lett till ett breddat kursutbud och en unik möjlighet att inom enskilda kurser förena språkträning med breddade perspektiv inom ett gemensamt tema, genus. Kurserna har dessutom på ett tydligt sätt svarat upp mot de krav som ställs i universitetets Vision 2020 beträffande ökat fokus på bildning. Likväl är för närvarande deras framtid oklar.

Kursernas framtid

Fram till för någon månad sedan såg kursernas närmaste framtid ljus ut. De skulle, som tidigare nämnts, utannonseras inte bara inför vårterminen 2013, utan även inför läsåret 2013-2014. Vi fick också många flera sökanden till kurserna inför nästa termin. I mitten av höstterminen 2012 kom likväl besked från institutionsledningen om att kurserna ställs in nästa termin och att de inte kommer att utannonseras inför läsåret 2013-2014.

Detta har att göra med svårigheter för institutionen att finansiera dessa nya språkövergripande kurser i fortsättningen. Institutionen som helhet har fått ett minskat utbildningsuppdrag, och att i det läget finansiera kurser som ligger utanför uppdraget vore inte ansvarsfullt.

Vår förhoppning är givetvis att en strategisk satsning från någon nivå (institution, fakultet, universitetsgemensam?) skall göra det möjligt att ta upp kurserna och erbjuda dem igen så småningom. Förhoppningsvis finns då projektets positiva erfarenheter och de samverkande lärarnas nya kompetens fortfarande kvar och kan implementeras på nytt hos nya medverkande lärare och ämnen.

Integrering i befintliga utbildningar

Svårigheterna att passa in nya ämnesövergripande kurser och tankar i etablerade strukturer är svåra att kringgå. Nya sätt att tänka passar inte alltid in. Som vi diskuterat ovan, så har detta när det gäller SPL 131 och 132 haft konsekvenser för kursplanarbetet, studentrekryteringen och inte minst för finansieringen på institutionen. Vi hoppas fortfarande på att kunna hitta sätt att erbjuda kurserna i framtiden och ser några möjliga vägar att gå.

Vi menar att det vore önskvärt att inordna SPL 131 och 132 i befintliga utbildningar, exempelvis som valbara fördjupningskurser inom Språkprogrammet, och/eller genom att erbjuda kurserna som valbara kurser inom de olika språkämnen. Det senare kan dock

vara problematiskt eftersom språkfärdigheten inte kan tränas i samma utsträckning som inom andra språkkurser på samma nivå. Kanske skulle kurserna kunna öppnas även för studenter på fördjupningsnivå inom andra ämnen inom fakulteten, såsom genusvetenskap och litteraturvetenskap eller utom fakulteten, såsom globala studier. De kunde kanske också vara intressanta för yrkesverksamma lärare med flera. Men, om kurserna öppnas upp för dessa grupper - vad händer då med språkfärdighetsträningen och det fördjupade studiet av specifika språkområden? Dessa är ju vid sidan av den komparativa ansatsen kursernas grundbult. Med riktade insatser och konstruktiv dialog på högre nivåer tror vi dock att dessa problem med relativt enkla medel skulle kunna gå att lösa.

Genom att integrera kurserna i befintliga utbildningar säkras studentrekryteringen på ett annat sätt än om de bara erbjuds som fristående kurser utan tydlig koppling till enskilda huvudområden. Detta är angeläget för alla parter, inte minst ur ekonomisk synpunkt. Kursernas inordning i befintliga utbildningar är dock frågor som måste lösas på en högre nivå än inom ramen för ett enskilt projekt. Även här efterlyser vi därför en strategisk satsning från fakultets- eller universitetsgemensam nivå.

Bildningsperspektivet - Vision 2020

I diskussioner som präglas av ekonomisk hänsyn och administrativa krav är det lätt att glömma de mer grundläggande värden som en god universitetsutbildning bör stå för. I Göteborgs universitets Vision 2020 kan man bland annat läsa att universitets utbud av utbildningar år 2020 skall:

kännetecknas av stor bredd som svarar mot behov hos både studenter och omvärlden och präglas av ansvar för bildning och livslångt lärande. Vi arbetar i nära samverkan med omvärlden, verkar för hållbar utveckling och är en aktiv och uppskattad förmedlare av kunskap.

Denna vision stämmer enligt vår uppfattning väl överens med de resultat som framkom i studenternas utvärdering av SPL131:

- Studenterna anger att de aldrig hade kommit i kontakt med litteratur från antika Rom eller från medeltidens Frankrike, Spanien och Argentina om det inte varit för denna kurs
- Kursen bjöd på komplement och variation jämfört med andra kurser de tog
- Mångfalden av perspektiv som genomsyrade de olika seminarierna bidrog till ökad förståelse av sammanhanget mellan till exempel kulturell kontext och litterärt uttryck när det gäller genusförhållandena
- De upplevde också att det rädde en interkulturell dialog studenterna och lärarna emellan som var givande för det lärande klimatet

Studenternas svar ger, menar vi, uttryck för att kursen möter studenternas upplevda behov av breddning och bildning. Deras upplevelse av att det rädde en interkulturell dialog studenter och lärare emellan som var givande för det lärande klimatet talar också för att vi

inom kursen faktiskt arbetade på ett hållbart sätt. Det verkar också som att studenterna uppskattade detta aktiva och dialogiska arbetssätt.

Kanske är det så att vi inte i första hand bör fråga oss om vi har råd att ge dessa kurser i det korta perspektivet. Frågan är nog snarare om vi har råd att inte behålla dessa kurser och dessutom gärna utveckla fler språkområdes- och ämnesövergripande kurser av liknande slag?

Sammanfattning och slutsatser

Vårt projekt har haft som syfte att genom ett tydligare dialogiskt och ämnesövergripande arbetssätt öka undervisningens kvalitet och de medverkande lärarnas pedagogiska kompetens. Vi ville också öka det utbud som erbjuds studenterna av ämnesövergripande kurser genom att skapa nya och unika språkområdesövergripande kurser med fokus på litteratur och genus. Dessa kurser skulle genomsyras av en dialogisk pedagogisk grundsyn såväl i mötet med studenterna som i samarbetet lärarna emellan. Resultatet blev "SPL131, Litteratur från olika språkområden, tema genus, 7,5 hp" och "SPL132, Teoretiska och metodiska perspektiv från olika språkområden, tema genus, 7,5 hp". Kurserna gavs för första gången under höstterminen 2012. De språkämnerna som medverkade var engelska, franska, latin, tyska och spanska.

För att försäkra kursernas kvalitet och förstärka det dialogiska perspektivet har vi arbetat inom ett läroplan med en metod som kan beskrivas som co-teaching. Co-teaching innebär att lärare arbetar tillsammans med såväl planering, utformning och genomförande av utbildningen. I vårt fall har detta också inneburit att vi har suttit med i varandras lektioner och därefter diskuterat lektionen och dess innehåll såväl från ämnesmässig som pedagogisk synvinkel. Syftet har varit både att säkerställa sammanhållningen mellan de olika kursmomenten och att stödja varandras pedagogiska utveckling genom peer-coaching. Vårt intryck är att co-teaching är ganska sällsynt som metod eftersom det kräver stora resurser. Likväl är det någonting som vi menar att man behöver satsa mera på, i synnerhet då nya ämnesövergripande kurser utvecklas. Vi menar att co-teaching i samband med kursutveckling kan vara ett steg på vägen mot en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling av undervisningen.

Gentemot studenterna var ett väsentligt mål också att utvidga deras perspektiv genom att samarbeta över språkgränserna. Genom samarbete över språkgränserna skulle vi tillsammans kunna påvisa både samband och skillnader mellan olika språkliga och kulturella kontexter. Vi skulle också kunna belysa varaktiga och föränderliga aspekter över tid. Det tematiska kitt vi valde att arbeta med var "genus". Detta tema är särskilt fruktbart eftersom det är på en och samma gång både universellt och situerat (geografiskt, historiskt och socialt). Dessutom är genus också ett kunskapsområde i vilket många på institutionen har hög kompetens. Utöver det dialogiska perspektivet skulle kurserna också innehålla moment av språkfärdighetsträning i de samverkande språken.

Nu när båda kurserna givits en gång kan vi dra slutsatsen att de mål vi hoppades nå på ett pedagogiskt plan har förverkligats: samarbetet mellan lärarna har varit gott och gynnsamt

för kvaliteten av kurserna, co-teaching and peer-coaching har också lett till pedagogisk och ämnesmässig utveckling. Vidare har studenterna gynnats av det jämförande perspektivet och av den interkulturella dialog som möjliggjordes av språkområdesöverskridande samverkan. Vi noterar med glädje att studenterna i sina utvärderingar ser en helhet i kurserna och upplever den komparativa ansatsen som ett mervärde. Det är också glädjande att de lyfter bildningsmässiga aspekter och ökad insyn i andra geografiska, kulturella och historiska kontexter än de redan bekanta som något positivt. Samtidigt har de fått språklig träning både muntligt och skriftligt. Utifrån en pedagogisk synvinkel kan vi därför inte vara annat än mycket nöjda med projektet och kurserna. Hur de ekonomiska ramfaktorena kommer att se ut framöver återstår att se.

Slutord

Vårt projekt kring 'Att samarbeta pedagogiskt över språkgränserna' har fallit mycket väl ut som pedagogiskt projekt betraktat. De samverkande lärarna har fått ökad kompetens och erfarenhet av att samarbeta kring undervisningen på ett nyskapande sätt. Detta har också kommit institutionen som helhet tillgodo. Studenterna har varit mycket nöjda och upplevt det dialogiska perspektivet över tid och rum som berikande. Därmed är vi som projektledare mycket nöjda.

Den finansiella situationen på institutionen för Språk och Litteraturer gör det för närvarande omöjligt att erbjuda SPL131 och SPL132 kommande termin. Likväl menar vi att språkområdes- och ämnesövergripande kurser som dessa bör ses som en angelägen del av en nationellt och internationellt konkurrenskraftig utbildning. Detta slags kurser kan vara ett bildande och breddande komplement till traditionella språk- och ämnesstudier, ett komplement som svarar mot samhällets ökade krav på interkulturell förståelse och dialog. Kursernas roll är däremot inte att ersätta andra fördjupade studier i respektive språkämne, även dessa behöver ökade resurser. För att möjliggöra både utvecklingen av befintliga språkkurser och utvecklandet av fler språkområdes- och ämnesöverskridande kurser efterlyser vi samordning och fortsatt riktad finansiering från någon av universitetets mera centrala nivåer.

Referenser

Villa, R. A., Thousand, J. S., & Nevin, A. (2008). *A guide to co-teaching: practical tips for facilitating student learning*. Thousand Oaks: Corwin Press.

Göteborgs Universitet. (2012). *Vision 2020 - vår vision ska visa vägen*. Hämtat från <http://www.gu.se/omuniversitetet/vision/>

Bilageförteckning

Bilaga 1. Kursplan SPL131

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HUMANISTISKA FAKULTETSNÄMNDEN

SPL131, Litteratur från olika språkområden, tema genus, 7,5 högskolepoäng

Literature from Different Language Areas, Gender Profile, 7.5 higher
education credits

Grundnivå/First Cycle

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2011-09-11 att gälla från och med 2012-01-18.

Utbildningsområde: Humanistiskt 100 %

Ansvarig institution: Institutionen för språk och litteraturer

2. Inplacering

Kursen ges som fristående kurs på fördjupningsnivå och utgör 7,5 hp.

Huvudområde *Fördjupning*

-

G2F, Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs godkänt betyg från Försättningskurs (60 hp) i något av de samverkande språken (engelska, franska, latin, spanska, tyska), eller motsvarande.

4. Innehåll

Kursen är tvärspråklig (engelska, franska, latin, spanska, tyska) och innehåller såväl språkområdesövergripande som språkspecifika moment. Kursen ger övning i analys av skönlitterära texter från olika språkområden med fokus på genus. Studenterna läser texterna på originalspråk i de fall detta sammanfaller med deras målspråk. Övriga texter studeras i översättning. Texterna som studeras på originalspråk behandlas dels språkspecifikt varvid språkfärdigheten i aktuellt målspråk tränas i samband med textanalys; dels i språkområdesövergripande grupper varvid frågor kring översättningsproblematik och liknande behandlas. I såväl de språkspecifika som de språkområdesövergripande momenten diskuteras texternas likheter och särskilda drag utifrån genusperspektiv och med utgångspunkt i geografiska, språkliga och kulturella aspekter.

5. Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna:

Kunskap och förståelse:

- redogöra för hur texter från olika språkområden förhåller sig till frågor om genus

Färdighet och förmåga

- visa i en litterär text vad man grundar sin tolkning på samt redogöra för och diskutera andra möjliga tolkningar
- visa förmåga att såväl på svenska eller engelska som på valt modernt målspråk skriftligt och muntligt självständigt analysera skönlitterära texter med hjälp av genusbegrepp
- visa förmåga att i dialog med andra diskutera och jämföra skönlitterära texter från olika språkområden i relation till frågor om genus
- visa förmåga att såväl på svenska eller engelska som på valt modernt målspråk diskutera frågor kring genus med utgångspunkt i de lästa texterna.
- om ämnet latin valts som målspråk visa prov på omfattande ordförråd samt behärska målspråkets struktur

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa förmåga att självständigt formulera relevanta frågeställningar som ska ligga till grund för en analys av litterära texter från ett genusperspektiv
- visa förmåga att diskutera samband mellan geografiska, samhällsliga, historiska faktorer och hur frågor kring genus skildrats i litteratur från olika språkområden

6. Litteratur

Litteratur till kursen kommer att fastställas sex veckor innan kursstart.

7. Former för bedömning

För bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan särskiljas. I vilken grad studenten uppnått kursens mål prövas genom löpande examination och en sluttentamen. Språkfärdighetsmål examineras inom respektive målspråk. Övriga mål examineras gemensamt inom ingående ämnen.

Student som blivit underkänd i ett delmoment ges möjlighet till förnyat prov. Den som godkänts i ett delprov får inte undergå förnyat prov för högre betyg. Den studerande har inte heller rätt att återkalla inlämnat prov och på så sätt undgå att betygsättas. Student äger rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig. I det fall kursen upphör eller genomgår större förändringar garanteras studenten tillgång till tre provtillfällen (inklusive ordinarie provtillfälle) under en tid av ett år med utgångspunkt av kursens tidigare uppläggning.

8. Betyg

Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G), Väl godkänd (VG).

Det högre betyget ställer större krav på analys, problematisering och syntes.

9. Kursvärdering

Institutionen ansvarar för att studenternas synpunkter på kursen systematiskt och regelbundet inhämtas.

Kursvärderingen ligger till grund för kursens fortsatta utformning. Resultatet av kursvärderingen och eventuella förändringar i kursens upplägg föranledda av kursvärderingen förmedlas både till de studenter som genomförde kursvärderingen och till andra genom digital publicering.

10. Övrigt

Undervisningsspråk: engelska och svenska.

Undervisningsspråk är förutom svenska/engelska också aktuella målspråk.

Likabehandlingsaspekter skall beaktas i innehåll, litteratur, undervisning och utvärdering. Därutöver skall kursen, i den mån det är relevant, medvetandegöra kring och problematisera ekologiskt, ekonomiskt, kulturellt och socialt hållbar utveckling.

Bilaga 2. Kursplan SPL132

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HUMANISTISKA FAKULTETSNÄMNDEN

SPL132, Teoretiska och metodiska perspektiv från olika språkområden, tema genus, 7,5 högskolepoäng

Theoretical and Methodological Perspectives on Literature from Different Language Areas, Gender Profile, 7.5 higher education credits

Grundnivå/First Cycle

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2011-09-11 att gälla från och med 2012-01-18.

Utbildningsområde: Humanistiskt 100 %

Ansvarig institution: Institutionen för språk och litteraturer

2. Inplacering

Kursen ges som fristående kurs på fördjupningsnivå

Fördjupning: G2F

Huvudområde

Fördjupning

-

G2F, Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs godkänt betyg från Föreläsningkurs (60 hp) i något av de samverkande språken (engelska, franska, spanska, tyska), eller motsvarande.

4. Innehåll

Kursen är tvärspråklig. Kursen ger inblick i genusteoretiska perspektiv och metoder från olika språkområden. Studenterna läser genusteoretiska texter på originalspråk i de fall detta sammanfaller med deras målspråk. Övriga texter studeras i översättning. De genusteoretiska texterna diskuteras i relation till likheter och särskilda drag utifrån geografiska, språkliga och kulturella perspektiv. Härvid behandlas texterna inte enbart som teoretiska verktyg utan också som ett uttryck för de förändringar som sker inom kultur och samhälle - någonting som i sin tur präglas av de olika språkområdenas särart. För övrigt används Donna Haraways koncept av situerad kunskap för att belysa de sätt på vilka olika aspekter såsom genus, etnicitet, kultur, geografiska och historisk plats samverkar och vilka konsekvenser detta har för teoribildning och val av vetenskapliga metoder.

5. Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna:

Kunskap och förståelse:

- redogöra för grundläggande genusteoretiska begrepp och perspektiv
- redogöra för hur olika genusteoretiska skolbildningar vuxit fram inom olika språkområden

Färdighet och förmåga

- visa förmåga att såväl på svenska eller engelska som på valt målspråk skriftligt och muntligt i dialog med andra kritiskt analysera och utifrån givna och egna frågeställningar diskutera seminarietexterna med stöd av genusvetenskaplig terminologi och metodik
- utifrån geografisk och kulturell kontext jämföra och kritiskt granska olika genusteoretiska perspektiv och metoder

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- förhålla sig kritiskt till referensmaterial
- visa förmåga att diskutera hur historiska och geografiska aspekter påverkar teoribildning kring frågor om genus
- visa förmåga att problematisera sin egen position i förhållande till de lästa texterna

6. Litteratur

Litteratur till kursen kommer att fastställas sex veckor innan kursstart.

7. Former för bedömning

För bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan särskiljas. I vilken grad studenten uppnått kursens mål prövas genom löpande examination och hemtentamen. Examination kan ske på aktuellt målspråk, svenska eller engelska. Språkfärdighetsmål examineras inom respektive målspråk. Ämnesövergripande examination genomförs gemensamt inom ingående ämnen.

Student som blivit underkänd i ett delmoment ges möjlighet till förnyat prov. Den som godkänts i ett delprov får inte undergå förnyat prov för högre betyg. Den studerande har inte heller rätt att återkalla inlämnat prov och på så sätt undgå att betygsättas. Student äger rätt till byte av examinerator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig. I det fall kursen upphör eller genomgår större förändringar garanteras studenten tillgång till tre provtillfällen (inklusive ordinarie provtillfälle) under en tid av ett år med utgångspunkt av kursens tidigare uppläggning.

8. Betyg

Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G), Väl godkänd (VG).

Kursen betygsätts enligt en tregradig skala: Väl Godkänd (VG), Godkänd (G), Underkänd (U). Det högre betyget ställer större krav på analys, problematisering och syntes.

9. Kursvärdering

Institutionen ansvarar för att studenternas synpunkter på kursen systematiskt och regelbundet inhämtas.

Kursvärderingen ligger till grund för kursens fortsatta utformning. Resultatet av kursvärderingen och eventuella förändringar i kursens upplägg föranledda av kursvärderingen förmedlas både till de studenter som

3/3

genomförde kursvärderingen och till andra genom digital publicering.

10. Övrigt

Undervisningsspråk: engelska och svenska.
och aktuella målspråk.

Likabehandlingsaspekter skall beaktas i innehåll, litteratur, undervisning och utvärdering. Därutöver skall kursen, i den mån det är relevant, medvetandegöra kring och problematisera ekologiskt, ekonomiskt, kulturellt och socialt hållbar utveckling.

Bilaga 3. Kursguide SPL131

SPL 131, Literature from Different Language Areas, Gender Profile, 7.5 higher education credits

Course Programme

Fall Semester 2012

Welcome to the course SPL 131 Literature from Different Language Areas, Gender Profile! This course is given for the first time this semester and it is the result of a pedagogical project with the aim to develop interdisciplinary courses treating literature from different language areas. The course has a gender profile, and involves teachers and students studying different languages. The course literature may be read in English translation, or in the original language. The latter is obligatory when the original language of the work coincides with the student's target language. Our ambition is that teachers' and students' different experiences from previous linguistic and literary studies in their respective languages shall facilitate reciprocal and dialogical learning. *We therefore encourage all students to participate actively in the discussions held in the seminars*, and we will also (as far as possible) participate in each other's seminars.

Eva Ahlstedt, eva.ahlstedt@sprak.gu.se

Chloé Avril (course coordinator), chloe.avril@sprak.gu.se

Andrea Castro, andrea.castro@sprak.gu.se

Sara Ehrling (course coordinator), sara.ehrling@sprak.gu.se

Britt-Marie Karlsson, britt-marie.karlsson@sprak.gu.se

Petra Platen, petra.platen@sprak.gu.se

Seminars

When? Where? Teacher?	Title	Content	Read and prepare
Mo 09-03 10.15-12.00 C450 Sara Ehrling (Latin)	1. Course Introduction. 2. <i>Limitations and transmission of Manhood in Classical Rome. The Ideal Wife.</i>	1. Introduction 2. How was manhood defined and transmitted in classical Rome? Which were the prevailing ideas of an ideal wife?	Pliny: <i>Ep.</i> 4. 19 (1 p) Livy: <i>Ab urbe condita</i> 1. 57-60 (3 pp) (Reference literature: Richlin, Pomeroy)
Thu 09-06 13.15-15.00 H423 Sara Ehrling (Latin)	<i>The mistress, the foreign, the Queen – portraits of Dido and Cleopatra.</i>	How were Dido and Cleopatra portrayed in classical Roman literature? How may their portraits be related to ideas about gender?	Vergil: <i>Aeneid</i> 4 (app. 40 pp) Horace: <i>Ode</i> 1. 37 (2 pp) (Reference literature: Wyke)
Mo 09-10 13.15-15.00 F318 Britt-Marie Karlsson (French)	<i>Women Authors and Genre in Early Modern Literature</i>	During the seminar we will discuss the genres women authors have used, taking into account both limitations and possibilities	Texts by Christine de Pizan (compendium), Marguerite de Navarre and Louise Labé
Fri 09-14 10.15-12.00 H634 Andrea Castro (Spanish)	<i>Femininity and masculinity in the Spanish Golden Age</i>	We will discuss how femininity and masculinity are constructed in the texts and how authors play with/reinforce stereotypes of the historical period	Sor Juana Inés de la Cruz, Francisco de Quevedo and Juan Luis Vives (compendium)

Mo 09-17 10.15-12.00 D411 Chloé Avril (English)	<i>What is a Woman?</i>	How does gender intersect with other aspects of identity such as class and race to make up women's experience?	Harriet Wilson <i>Our Nig</i> , and Charlotte Perkins Gilman "The Yellow Wall-Paper"
Thu 09-20 10.15- 12.00 H423 Petra Platen (German)	<i>The law – A question of Gender?</i>	How can the historical change in the concept of law be read as a different understanding of identity?	Anette von Droste Hülshoff <i>The Jew's Beech</i>
Mo 09-24 14.15-16.00 C456 Eva Ahlstedt (French)	<i>The Problem of Undecidable Identities</i>	Discussion of a contemporary French novel that explores the border-land between genders	Nina Bouraoui, <i>Tomboy</i>
Thu 09-27 10.15-12.00 H423 Petra Platen (German)	<i>Language and Identity</i>	How does the way we describe bodily functions interact with our way of understanding women?	Charlotte Roche: <i>Wetlands</i>
Mo 10-01 10.15-12.00 H525 Andrea Castro (Spanish)	<i>Sex and Gender in 20th century Latin-American Fiction</i>	We will discuss how sex and gender are represented and constructed in the literary texts	Jorge Luis Borges, Luisa Valenzuela and Margaret Jull Costa (all in compendium) and Julio Cortázar
Thu 10-04 10.15-12.00 H423 Chloé Avril (English)	<i>Destabilizing Gender</i>	Can we escape gender?	Jeanette Winterson, <i>Written on the Body</i>

Examination

Each student must write *a paper* (800-1000 words) *in his/her target language on a topic suggested by the teacher* during one of the latter seminars. This paper is *part of the course examination* (cf below) and must be sent to 1. the teacher of the language and 2. the other students in the course studying the same language. This must be done **no later than Friday 10-12**.

Approximately one week later **(10-19 – 10-26)** *separate seminars will be held in the different target languages. Each student must participate in the seminar held in his/her language.* The students' papers will be discussed during these seminars, and *each student is obliged to prepare a question on another student's paper* (allotments will be presented by the teacher together with the timetable for these seminars).

Assessment

At the end of the course, a summative assessment of the student's results will be given (U, G, VG). The assessment will be based both on student's active participation and contributions to discussions throughout the course and on the paper presented by the student at the end of the course.

Bilaga 4. Kursguide SPL132

SPL132, Theoretical and Methodological Perspectives on Literature from Different Language Areas, Gender Profile,

7.5 Higher Education Credits

Lesson Plan

Fall Semester 2012

Welcome to the course SPL 132 Literature from Different Language Areas, Gender Profile!

The aim of the course is to introduce some theoretical approaches relating to gender from the perspective of different language areas. The course literature may be read in English translation, or in the original language. The latter is obligatory when the original language of the work coincides with the student's target language. Our ambition is that teachers' and students' different experiences from previous linguistic and literary studies in their respective languages shall facilitate reciprocal and dialogical learning. *We therefore encourage all students to participate actively in the discussions held in the seminars*, and we will also (as far as possible) participate in each other's seminars.

Chloé Avril (course coordinator), chloe.avril@sprak.gu.se

Andrea Castro, andrea.castro@sprak.gu.se

Britt-Marie Karlsson, britt-marie.karlsson@sprak.gu.se

Petra Platen, petra.platen@sprak.gu.se

Seminars

When? Where? Teacher?	Title and Content	Read and prepare
Mon 5 Nov 13.15-15.00 H423 Chloé Avril	<i>Course Introduction: Gender, Literature and Theory</i>	Virginia Woolf: <i>A Room of One's Own</i>
Mon 12 Nov	<i>La Querelle des Femmes in the 16th and 17th</i>	Hélisienne de Crenne, <i>A Renaissance Woman</i> extracts

13.15-15.00 H423 Britt-Marie Karlsson	<i>Centuries</i>	and Marie le Jars de Gournay, “The Ladies’ Complaint” (both in Comp)
Thu 15 Nov 13.15-15.00 H423 Britt-Marie Karlsson	<i>French Feminisms in the 20th Century</i>	Simone de Beauvoir, <i>The Second Sex</i> extracts (Comp) Luce Irigaray, “Approaching the Other as Other” (Comp) Hélène Cixous, “The Laugh of the Medusa” (Online)
Mon 19 Nov 13.15-15.00 H423 Chloé Avril	<i>Postcolonialism and Intersectionality</i>	Ketu H. Katrak, “Decolonizing Culture”; Gayatri C. Spivak “Can the Subaltern Speak?”; Mahasweta Devi, “Breast Giver” (all in Comp)
Thu 22 Nov 13.15-15.00 H423 Chloé Avril	<i>Essence, Social Construct or Performance?</i>	Chandra Talpade Mohanty, “Under Western Eyes” (Comp); Judith Butler, “Performative Acts and Gender Constitution” (Online) Leonora Carrington, “The Debutante” (Comp)
Mon 26 Nov 10.15-12.00 H423 Andrea Castro	<i>Transculturalism/Transnationalism</i>	Gloria Anzaldúa, <i>Fronteras/Borderlands</i> chap. 1 and 5; Brenda Watts “Aztlán as a Palimpsest” (all in Comp)
Thu 29 Nov 10.15-12.00 H423 Andrea Castro	<i>Transculturalism/Transnationalism</i> Continued	Anzaldúa and Watts; Sandra Cisneros, <i>The House on Mango Street</i> extracts (Comp); Rosario Sanmiguel short story (Comp)

Mon 3 Dec 10.15-12.00 H423 Petra Platen	<i>Hermeneutics and Objectifying Subjectivism</i>	Jean Grondin, “Gadamer’s Basic Understanding of Understanding” (Online)
Thu 6 Dec 10.15-12.00 H423 Petra Platen	<i>Hermeneutics and Objectifying Subjectivism</i> Continued	Ilse Aichinger, “Spiegelgeschichte” (Comp) English version “Mirror Story” (Online)

Examination

The examination of the course consists of two parts:

1. **Continuous Assessment** whereby each student needs to prepare, ahead of each class, one **discussion question** on any aspect of the material for that specific class. The question should be posted on the course platform (GUL) no later than 16.00 the day before class.
2. **Final Paper:** Each student must write a *paper* (800-1000 words) *in his/her target language or in English on a topic suggested by the teacher* during one of the latter seminars. This must be done **no later than Friday December 14.**

Assessment

At the end of the course, a summative assessment of the student’s results will be given (U, G, VG). The assessment will be based on student’s active participation and contributions to discussions in class and via the course platform and on the paper presented by the student at the end of the course.